

prima instanță: Judecătoria Botanica, mun. Chișinău
Judecătorul: V. Stratan
instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău
Judecători: A. Panov, M. Anton, V. Cotorobai

ÎNCHEIERE

28 martie 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecători

Tatiana Vieru
Maria Ghervas
Iuliana Oprea

examinând admisibilitatea recursului declarat de Mordvaniuc Victor, prin intermediul avocatului Leșan Nicolae,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Mordvaniuc Victor împotriva lui Brebu Valeriu și Societății pe Acțiuni „TERA-L”, cu privire la încasarea sumei,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 23 noiembrie 2017, prin care s-a admis apelul declarat de Brebu Valeriu și s-a casat hotărârea Judecătoriei Botanica, mun. Chișinău din 5 februarie 2016, cu pronunțarea unei hotărâri de respingere a acțiunii,

c o n s t a t ă :

La 21 iunie 2012, Mordvaniuc Victor a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Brebu Valeriu și Societății pe Acțiuni „TERA-L”, cu privire la încasarea sumei.

În motivarea acțiunii, reclamantul a indicat că, la 20 septembrie 1994, a încheiat contractul de constituire a „TERA-L” S.A., în temeiul căruia pârâtul Brebu Valeriu și Cărbune Livia au decis constituirea persoanei juridice indicate. Așadar, potrivit pct. 4 din contractul sus – menționat, acțiunile au fost repartizate între fondatori/acționari în modul următor: Mordvaniuc Victor 4,0 acțiuni, Breu Valeriu 5,0 acțiuni și Cărbune Livia 1,0 acțiuni.

În același context, Mordvaniuc Victor a susținut că întreprinderea fondată a activat și a înregistrat venituri, însă în perioada anilor 2009 - 2010 au apărut mai multe situații de conflict cu pârâtul referitoare la gestionarea întreprinderii.

Prin urmare, în vederea soluționării neînțelegerilor apărute, la 26 mai 2010, pârâtul Brebu Valeriu a întocmit o recipisă, prin care s-a stabilit că datoria acestuia față de reclamant constituie suma de 170 000 euro, iar datoria lui Mordvaniuc Victor este de 53 994 euro. În acest sens, prin compensarea sumelor indicate supra, datoria finală a pârâtului este de 117 000 euro.

În opinia reclamantului, recipisa a fost perfectată pentru concretizarea raporturilor obligațional-pecuniare, formate între acesta și pârât. Din motivele enunțate, înscrisul respectiv a fost întocmit în două exemplare identice pentru fiecare parte litigantă, fiind o dovadă de a sumei finale datorate.

În plus, reclamantul a subliniat că pârâtul nu și-a executat obligația asumată și nu a restituit suma împrumutată, iar la notificarea expediată în scopul soluționării litigiului pe cale amiabilă pârâtul nu a întreprins nici o măsură.

Mordvaniuc Victor a solicitat încasarea de la Brebu Valeriu a sumei de 117 000 euro și compensarea cheltuielilor judiciare (vol. I, f. d. 196).

În cadrul examinării cauzei, pârâtul Brebu Valeriu a depus referință în întâmpinarea cererii de chemare în judecată, prin care a cerut respingerea acțiunii ca fiind nefondată. (vol. I, f. d. 32). Aceeași poziție a fost reflectată de „TERA-L” S.A., prin intermediul directorului Brebu Valeriu (vol. II, f. d. 193 - 194).

Prin hotărârea Judecătorei Botanica, mun. Chișinău din 5 februarie 2016, s-a admis parțial acțiunea și s-a încasat de la Brebu Valeriu în beneficiul lui Mordvaniuc Victor datoria în cuantum de 117 000 euro și taxa de stat în mărime de 150 lei (vol. I, f. d. 208, 224 – 227).

La fel, s-a încasat de la Brebu Valeriu în beneficiul statului taxa de stat în valoare de 24 850 lei (vol. I, f. d. 214). În rest, s-au respins pretențiile formulate de reclamant împotriva „TERA-L” S.A., cu privire la încasarea datoriei (vol. I, f. d. 208).

Pentru a hotărî astfel, instanța de judecată a constatat că Mordvaniuc Victor a împrumutat lui Brebu Valeriu suma de 117 000 euro, ce se confirmă prin recipisa din 26 mai 2010, care a fost semnată de ambele părți. Totodată, s-a reținut că pârâtul a declarat în ședința judiciară că a semnat înscrisul analizat mai sus, ceea ce a fost apreciat ca o recunoaștere a datoriei. Mai mult, valabilitatea acestui act juridic nu a fost contestată de părți în modul prevăzut de lege (vol. I, f. d. 225).

În drept, hotărârea judecătorească a fost întemeiată pe articolele 210, 211 și 867 alin. (1) din Codul civil.

Împotriva acestui act de dispoziție, Brebu Valeriu a declarat apel în termenul legal. În apărare, intimatul a solicitat respingerea cererii de apel (vol. II, f. d. 36).

Curtea de Apel Chișinău, prin decizia din 23 noiembrie 2017, a admis apelul declarat de Brebu Valeriu și a casat hotărârea Judecătorei Botanica, mun. Chișinău din 5 februarie 2016, cu pronunțarea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii (vol. II, f. d. 37 – 44).

În același timp, s-a încasat de la Mordvaniuc Victor în beneficiul lui Brebu Valeriu suma de 18 500 lei, cu titlu de taxă de stat achitată la depunerea cererii de apel (vol. II, f. d. 37, 43).

La soluționarea acestui litigiu, instanța de apel a constatat că natura juridică a raportului dintre părți se referă la o modalitate de compensare sau despăgubire generată de modificarea componenței acționariatului, ceea ce nu denotă prezența unei obligații certe și exigibile. Or, recipisa din speță nu reprezintă o dovadă pertinentă și admisibilă în acest raport juridic litigios.

Mai mult, din înscrisul olograf semnat de părți, la 26 mai 2010, nu poate fi dedus că apelantul ar avea față de intimat vreo obligație pecuniară, deoarece

mențiunile făcute în acest înscris nu denotă că apelantul și-ar fi asumat vreo obligație de restituire a sumei de 117000 euro intimatului. În esență, o atare mențiune lipsește în recipisa dată (vol. II, f. d. 42-43).

În consecință, Colegiul judiciar a stabilit că, în speță, nu se întrunesc condițiile stabilite de articolele 8, 514 și 572 alin.(1) din Cod civil pentru a obliga apelantul Brebu Valeriu să execute obligația invocată de Mordvaniuc Victor de plată a sumei de 117 000 euro (vol. II, f. d. 43).

În fundamentarea acestei decizii, instanța de control judiciar a aplicat articolele 8, 9 alin. (1) și (2), 199 alin. (1) și (2), 210, 512 alin. (1), 514, 572 alin. (1), 679 alin. (1) și (2), 867 alin. (1) din Codul civil și articolele 118, 130 din Codul de procedură civilă.

La 30 ianuarie 2018, Curtea de Apel Chișinău le-a expediat participanților la proces copia deciziei integrale din 23 noiembrie 2017 (vol. II, f. d. 45 - 46).

La 9 ianuarie 2018, Mordvaniuc Victor, prin intermediul avocatului Leșan Nicolae, a declarat recurs împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 23 noiembrie 2017, solicitând casarea acesteia și menținerea hotărârii primei instanței din 5 februarie 2016.

În motivarea ilegalității deciziei contestate, recurentul a afirmat că instanța de apel nu și-a motivat decizia într-un mod adecvat. În opinia acestuia, intimatul Brebu Valeriu a confirmat că a semnat recipisa din 26 mai 2010, recunoscând în așa mod faptul existenței raportului obligațional pecuniar. Mai mult, valabilitatea înscrisului sus – citat nu a fost contestată de nicio parte semnatară.

Totodată, recurentul a susținut că instanța de apel a examinat cauza în lipsa interpretului, din moment ce acesta nu posedă limba de stat, fiind încălcat articolul 24 alin. (2) din Codul de procedură civilă.

La 27 februarie 2018, în conformitate art. 439 alin. (2) din Codul de procedură civilă, Curtea Supremă de Justiție a comunicat cererea de recurs intimaților Brebu Valeriu și „TERA-L” S.A., informând că referința se depune în termen de o lună de la data primirii scrisorii. În mod corespunzător, dacă referința nu este prezentată în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia (vol. II, f. d. 63).

La 26 martie 2018, intimații Brebu Valeriu și „TERA-L” S.A. au depus o referință în întâmpinarea recursului, solicitând respingerea acestuia ca inadmisibil (vol. II, f. d. 66 – 67).

Examinând admisibilitatea recursului, fără prezența participanților la proces sau a reprezentanților acestora, conform articolului 440 din Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că cererea de recurs formulată de Mordvaniuc Victor, prin intermediul avocatului Leșan Nicolae, este inadmisibilă, pentru motivele ce se succed.

În conformitate cu art. 439 alin. (3) Codul de procedură civilă, judecătorul raportor a verificat dacă recursul este formulat de persoana în drept să-l declare, dacă este depus în termen și dacă nu a fost examinat anterior, și a făcut un raport verbal în fața completului de judecată instituit în mod legal.

În acest caz, se observă că mandatul seria MA nr. 0269028 din 18 septembrie 2012 dovedește faptul că avocatul Leșan Nicolae a fost împuternicit în mod legal să atace hotărârea judecătorească și să reprezinte interesele lui Mordvaniuc Victor, care este subiectul abilitat cu dreptul de a declara prezentul recurs (vol. I, f. d. 18) în conformitate cu dispozițiile art. 430 din Codul de procedură civilă. În același timp, materialele cauzei, confirmă că cererea nu a fost depusă repetată și nu a fost examinată anterior.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Prin prisma normei de drept enunțate și având în vedere data pronunțării deciziei (23 noiembrie 2017) și declarării recursului (9 ianuarie 2018), instanța de recurs constată că cererea, supusă examinării, a fost depusă de Mordvaniuc Victor, prin intermediul avocatului Leșan Nicolae, în interiorul termenului de 2 luni.

În continuare, audiind raportul verbal al judecătorului raportor, cu privire la încadrarea temeiurilor invocate în recurs la dispozițiile art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă, și având în vedere poziția formulată în referință, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție constată existența temeiului de inadmisibilitate prevăzut la art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, din următoarele considerente.

Ab initio, în conformitate cu art. 432 alin. (1) din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural. În cazul respectiv, judecarea recursului exercitat conform Secțiunii a II-a, Capitolul XXXVIII din Codul de procedură civilă, are un caracter devolutiv și privește doar problemele de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, nu și temeinicia ei în fapt.

În același context, instanța de judecată subliniază că un stat care dispune de instanțe de recurs are obligația să se asigure că justițiabilii săi se bucură de principiile unui proces echitabil garantate de articolul 6 parag. (1) din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, în special, de dreptul de acces la o instanță și de dreptul de a fi audiat (a se vedea, *de exemplu, Erfar – Avef v. Grecia*, 27 martie 2014, parag. 39 – 40; *Lebedinschi v. Republica Moldova*, 16 septembrie 2015, parag. 32).

Cu privire la primul aspect, instanța de recurs observă că dreptul de acces la un tribunal al unei persoane poate fi limitat, inclusiv în cazul admisibilității contestațiilor înaintate prin intermediul căilor de atac, pentru că prin însăși natura sa, recursul trebuie reglementat de către stat, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere. În acest sens, condițiile pentru autorizarea unei cereri introduse pe o cale de atac extraordinară pot fi mai stricte decât condițiile instituite pentru o cale de atac ordinară (a se vedea, *inter alia, Marc Brauer v. Germania*, 1 septembrie 2016, parag. 34; *Miessen v. Belgia*, 16 octombrie 2016, parag. 64; *Samardžić v. Croația*, 20 iulie 2017, parag. 28).

Astfel, în conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin.(2), (3) și (4).

În aceeași ordine de idei, alin. (2) și (3) ale art. 432 din Codul de procedură civilă prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alineatul (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au condus sau ar fi putut conduce la soluționarea greșită a pricinii, în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară sau în cazul în care erorile comise au condus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Prin urmare, reglementările referitoare la formalitățile și termenele impuse de articolele 433 și 432 alin. (2)-(4) din Codul de procedură civilă sunt formulate suficient de clar și urmăresc protejarea interesului părții, dar și competența asigurării interpretării unitare a legii de către Curtea Supremă de Justiție. Aceste limitări urmăresc un scop legitim, îndeplinind cerințele securității juridice și buneii-administrații a justiției (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Benjamin Nersesyan v. Armenia*, 19 ianuarie 2010, parag. 22; *Erfar – Avef*, ibidem, parag. 41, *Marc Brauer*, ibidem, parag. 35; *Miessen*, ibidem, parag. 67; *Trevisanato v. Italia*, 16 decembrie 2016, parag. 36 – 37, *Sturm v. Luxemburg*, 27 iunie 2017, parag. 36).

Din perspectiva acestor drepturi garantate de Convenția Europeană, completul Colegiului de control judiciar își propune să verifice esența și temeiurile recursului, inclusiv dacă argumentele recurentului referitoare la ilegalitatea deciziei atacate, în limitele în care au fost formulate, întrunesc condițiile necesare pentru a declara admisibilă cererea acestuia.

În speță, instanța observă că recurentul Mordvaniuc Victor a criticat decizia Curții de Apel Chișinău din 23 noiembrie 2017 în baza articolului 432 alin. (1) și (4) din Codul de procedură civilă, așa cum este prevăzut, în mod obligatoriu, la art. 432 alin. (1) și 437 alin. (1), lit. f) din Codul de procedură civilă.

În acest sens, instanța de judecată amintește că, la pronunțarea deciziei din 23 noiembrie 2017, instanța de apel s-a călăuzit de articolele 8, 9 alin. (1) și (2), 199 alin. (1) și (2), 210, 512 alin. (1), 514, 572 alin. (1), 679 alin. (1) și (2), 867 alin. (1) din Codul civil și articolele 118, 130 din Codul de procedură civilă. De asemenea, în motivarea deciziei sale, instanța de apel a examinat amănunțit recipisa din 26 mai 2010.

Astfel, din analiza minuțioasă a conținutului cererii de recurs în raport cu decizia contestată, reiese în mod cert că recurentul a afirmat abstract că înscrisul din speță este un contract de împrumut, fără a formula vreo observație pertinentă, care ar putea combate soluția instanței de apel, coroborată pe circumstanțe de drept. În plus, însuși intimatul nu a recunoscut acțiunea, ceea ce se atestă în baza depunerii de acesta a cererii de apel împotriva hotărârii primei instanței și a referinței în întâmpinarea recursului. Deci dezacordul acestuia este unul serios, expres și liber exprimat.

Cu privire la lipsa interpretului în ședința judiciară, instanța de recurs consideră că Mordvaniuc Victor nu a oferit detalii în această parte, de vreme ce a fost reprezentat, în fața instanței de apel, de un avocat la alegerea sa. Or, nu există nicio o probă care ar sugera că dreptul acestuia la un proces echitabil a fost redus din cauza

lipsei de înțelegere a unui înscris sau a altui material din cauză (*a se vedea mutatis mutandis* decizia *Bree vs România*, 3 decembrie 2013, parag. 36 – 37).

Mai mult, instanța de recurs subliniază că instanța de apel și-a motivat amplu decizia și a răspuns la toate argumentele esențiale ale cauzei (a se vedea decizia de inadmisibilitate pe cauza *Fundația pentru Copii Speranța vs Republica Moldova*, 17 octombrie 2017, decizia *Calancea și alții vs Republica Moldova*, 6 februarie 2018, parag. 20, 34 – 35).

În subsidiar, instanța observă că, *în principiu*, recurentul a formulat prezenta cerere după ce a beneficiat de o procedură contradictorie pe fond și a avut posibilitatea de a fi audiat de o primă instanță și de o instanță de apel, care au fost competente de a examina toate chestiunile de fapt și de drept relevante litigiului (a se vedea, *mutatis mutandis*, *A. Menarini Diagnostics S.R.L. v. Italia*, 27 septembrie 2011, parag. 59; *Akaki Tchaghiashvili*, 2 septembrie 2014, parag. 34, *Samardžić v. Croația*, ibidem, parag. 28).

Pe baza celor prezentate, completul Colegiului constată că Mordvaniuc Victor, prin intermediul avocatului Leșan Nicolae, nu a adus suficiente argumente cu privire încălcările comise de instanța de apel, pe care le-ar fi considerat esențiale și ar putea obliga instanța de recurs să primească cererea acestuia spre examinarea în fond și, eventual, să caseze hotărârea judecătorească contestată. Prin urmare, temeiurile invocate nu sunt compatibile cu cerințele prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) sau (4) din Codul de procedură civilă, iar, în consecință, recursul dedus judecătii nu corespunde condiției de a fi „efectiv” (*a se vedea*, de exemplu, *Petrovic v. Luxemburg*, 17 februarie 2011, parag. 31 – 33, *Sturm v. Luxemburg*, ibidem, parag. 32).

Un raționament subsidiar al instanței de recurs constă în faptul că recurentul a fost reprezentat de către avocatul Leșan Nicolae, persoană abilitată și calificată, conform art. 1 al Legii cu privire la avocatură, să pledeze și să acționeze în numele clienților lor, să practice dreptul, să apară în fața unei instanțe judecătorești sau să consulte și să reprezinte în materie juridică clienții lui. Astfel, acesta a fost în măsură să cunoască condițiile pentru admisibilitatea unei cereri de recurs, în baza modului de redactare a articolului 433 lit. a) în Codul de procedură civilă și interpretarea suficient de clară și coerentă a acestuia de Curtea Supremă de Justiție în jurisprudența sa constantă (*a se vedea*, *mutatis mutandis*, *Trevisanato v. Italia*, ibidem, parag. 45, *Sturm v. Luxemburg*, citată mai sus, parag. 40).

Din aceste raționamente, instanța de judecată reține existența temeiului prevăzut la art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă. În atare situație, conjunctura stabilită mai sus confirmă lipsa unui formalism excesiv și respectarea unui raport rezonabil de proporționalitate dintre scopul urmărit și mijloacele folosite, iar, în opinia instanței, însăși substanța dreptului de acces la instanță nu a fost afectată.

Cât privește dreptul justițiabilului „de a fi audiat”, garantat de art. 6 parag. 1 din Convenție, instanța notează că obligația de a motiva o hotărâre judecătorească poate varia în funcție de natura deciziei în cauză (*a se vedea*, *inter alia*, *Helle v. Finlanda*, 19 decembrie 1997, parag. 55; *Latourniere v. Franța*, 10 decembrie 2002, parag. 2; *Hansen v. Norvegia*, 2 octombrie 2014, parag. 71 – 74). De fapt, în concepția instanței europene, art. 6 parag. (1) nu impune motivarea detaliată a

deciziei unei instanțe de recurs care, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge un recurs ca fiind „lipsit de șanse de succes”, ceea ce s-a constatat în prezenta cauză (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Kukkonen v. Finlanda* (nr. 2), 13 ianuarie 2009, parag. 24; *Beniamin Nersesyanyan*, ibidem, parag. 23 – 24; *Akaki Tchaghiashvili*, ibidem, parag. 34 sau *Papaioannou v. Grecia*, 2 iunie 2016, parag. 45).

În conformitate cu art. 440 alin.(1) din Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului. Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 și nu conține nici o referire cu privire la fondul recursului.

Astfel, având în vedere circumstanțele stabilite *supra*, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție decide în mod unanim că recursul declarat de către Mordvaniuc Victor, prin intermediul avocatului Leșan Nicolae, nu ridică probleme de drept și nu poate fi acceptat spre examinarea în fond, urmând a fi considerat inadmisibil.

În conformitate cu art. 270, art. 433 lit. a) și art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Se consideră inadmisibil recursul declarat de Mordvaniuc Victor, prin intermediul avocatului Leșan Nicolae.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,

Judecătorul

Tatiana Vieru

Judecători

Maria Ghervas

Iuliana Oprea